

EDAT (İLGEÇ)

Tek başına anlamı olmayan, cümle içinde kullanıldığında yan yana geldiği sözcükle anlam ilişkisi kuran sözcüklerdir. Belli başlı bazı edatlar:

İle

Saçını tarak ile taramış. / Kağıtları makas ile kesmiş. (vasıta, araç)
Kalabalığa şüphe ile yaklaştı. (durum)
Evde arkadaşımın yazılıya çalışıyorum. (birliktelik)

(-e) kadar

On kadar kişi yemeğe gelecek. (yaklaşık)
Akşama kadar seni bekledim. (süre)
Senin kadar çalışmanı görmedim. (karşılaştırma)
Cennet kadar güzel vatanımız var. (benzetme)

(-e) doğru

Eve doğru yürüdüm. (yönelme)

Gibi

Elma gibi yanakları vardı. (benzetme)

İçin

Bu emeğim senin için. / Bu gözyaşlarım senin için. (uğruna)
Senin için iyi şeyler söylenmiyor. (hakkında)
Otobüsü kaçırdığı için derse geç geldi. (neden)
Benim için en güzel hediye tatlı bir gülüştür. (bence)

Yalnız

O adam yalnız buraya gelir. (sınırlama)

Üzere

Sorunu halletmek üzere gidiyorum. (amaç, için)
Kitabı yarın vermek üzere alabilirsin. (şartıyla, koşul)
Acele edin, güneş batmak üzere. (zamanda yakınlık)
Konuştuğumuz üzere yarın buluşacağım. (gibilik)

BAĞLAÇ

Tek başlarına anlamları yoktur. Bağlaçların görevi eş görevli sözcükleri ya da anlamca ilişkili cümleleri birbirine bağlamaktır.

Kitap **veya-ya da-yahut** dergi alacağım. (Aynı değerde olan iki seçenek arasında kullanılırlar.)

Annem Ali **ve** Burak'ı çağırırdı. (Eş görevli kelimeleri bağlıyor.) / Kapıyı açtı **ve** dışarı çıktı. (Cümleleri bağlıyor.)

Dün okula gelmedim **zira-çünkü** çok hastaydım. (Neden bildirir.)

Beni **ne** arıyor **ne** soruyor. / **Hem** ucuz **hem** kaliteli ayakkabı satıyor.

Sınavı kazanamadım **oysa** çok çalışmıştım.

Sana anlatacağım **ama-fakat-lakin-ne var ki** kimseye söylemeyeceksin.

Edat İle Bağlaç Karıştırılmamalı

1. "ile" hem bağlaç hem de edat olabilmektedir. "ile" yerine diğer bir bağlaç olan "ve" getiriliyorsa ile bağlaçtır.

Elma ile muz çok severim. (ve gelir bağlaç)

Babası ile pek anlaşamaz. (ve gelmez edat)

2. Yalnız ve ancak sözcükleri yerine bir başka bağlaç olan ama gelirse bu sözcükler bağlaç olur. Sadece gelirse edat olur.

Gelmek isterim yalnız çok işim var. (ama gelir bağlaç)

Bitirmeye çalışırım ancak hepsini değil. (ama gelir bağlaç)

Bu işi ancak sen yapabilirsin. (sadece gelir edat)

Seninle derslere çalışalım; ancak gürlüğü yapmayacaksın. (bağlaç)

Arkadaşları arasında ancak bana açılırdı.(edat)

Ankara'ya ancak varmışlardır. (zaman zarfı)

Hazırlayan: astagos

ÜNLEM

Sevinç, korku, heyecan, acıma, şaşma, öfke gibi duyguları coşkulu bir şekilde anlatan veya hitap (seslenme) gibi durumları belirten sözcüklerdir.

Aaa! Çok konuştun ama.

Yooo! Buna dayanmam artık.

Hey! Arkadaşlar buraya bakın.

İmdat, yardım edin bana! Veya İmdat! Yardım edin bana.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "gibi" edatı zaman ilgisi kurmuştur?

- A) Yıldız gibi parlayan gözleriyle bakıyor.
B) Yağmur bugün yağacak gibi.
C) Zil çaldığı gibi dışarı fırlar.
D) Melek gibi uysal bir çocuk.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, ünlem kullanılmamıştır?

- A) Eyvah, lastik patladı!
B) Hah, seni yakaladım sonunda!
C) Hey, ayağıma basıyorsun!
D) Benim de canım var!

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, edat (ilgeç) kullanılmamıştır?

- A) Görmeyi bilirsen her şey güzeldir.
B) Ağacın gövdesine çiviyle afiş asmışlar.
C) Avukat bana göre, doğruları söylemiyor.
D) Yalnız iki hafta tatilimiz var.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ile" edatı (ilgeci) araç ilgisi kurmamıştır?

- A) Kadıköy'e vapurla geçelim.
B) Saçlarını fırçayla taradı.
C) Çamaşırları mandalla tutturdu.
D) Çocuk korkuyla bağırdı.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bağlaç, neden-sonuç ilişkisi kurmuştur?

- A) Ya eve gideceğim ya dershanedeki etüde.
B) Bir sürü ilaç kullandı da öyle iyileşti.
C) Başarmak için çok da gayret göstermelisin.
D) Kitabı hem de eskiciden aldım.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, "gibi" sözcüğüyle kurulan edat öbeği, sıfat görevinde kullanılmıştır?

- A) Sen benim kardeşimsin, sana el gibi davranmam.
B) Ahmet'le iş yaparken dikkatli ol, tilki gibi adamdır.
C) Okan dönme dolaptan sarhoş gibi indi.
D) Uyuyor gibi yapıyordu; ama bizi dinlediğinden emindim.

7. "Sık sık bana telefon ediyor; benimle konuşmaktan hoşlanıyor." Noktalı yere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygundur?

- A) oysaki B) yazık ki
C) mademki D) demek ki

8. "ile" sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde farklı görevde kullanılmıştır?

- A) Sinema ile tiyatro kardeş sanatlardır.
B) Duygularımız ile düşüncelerimizi size söyledik.
C) Kadımı ile, erkeği ile ulus el ele vermeli.
D) Bilim ile sanat önem vermeliyiz.

9. "ile" kelimesi hangi cümlede bağlaç görevindedir?

- A) Gece kardeşim ile sahilde dolaştılar.
B) Ahmet ile kardeşi bize geldiler.
C) Erzurum'a uçak ile gittiler.
D) Çocuklar, öğretmenleri ile resim çektirdiler.

10. "Otobüs ve vapur ile gelen pek çok turist sahil ile orman arasında konakladı." cümlesindeki "ile" sözcüğünün çeşidi hangi seçenekte sırası ile doğru olarak verilmiştir?

- A) edat – bağlaç
B) edat – edat
C) bağlaç – bağlaç
D) bağlaç – edat

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "kadar" edatı cümleye yaklaşıklık anlamı katmıştır?

- A) Uzun gezilerinden birinde Büyükçekmece'ye kadar gitti.
B) Bugün denize kadar araba süreceklerini anlattı benzinciye.
C) Şimdiye kadar hiç gitmedikleri yerlere doğru gittiler.
D) Olayın üzerinden henüz bir yıl kadar geçmişti.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ve" bağlacı sıfatları bağlamıştır?

- A) Çevremdeki her şey renk ve biçim değiştiriyordu.
B) Terk edilmiş bir gölün ıssız ve soğuk lokantasında oturduk.
C) Onda bana benzeyen bir şeyler var ve ben bundan hoşlanmıyorum.
D) Annem ve ben yarın Ankara'ya gideceğiz.

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "de" bağlacı cümleye küçümseme anlamı katmıştır.

- A) Huysuzlaşan çocuk gelmem de gelmem, diye tutturdu.
B) Elbise de elbise olmuş, eline sağlık usta, dedi.
C) Büyüyecek de adam olacak da bize bakacakmış.
D) Bırak da iki çift söz söyleyeyim.

14. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ama" bağlacı koşul bildirmektedir?

- A) Kitapları al ama kimseye vermeyeceksin.
B) Hızlı ama hatasız konuşuyor.
C) Güler yüzlü ama disiplinli biriydi.
D) Akıcı, sade bir dili var ama her zaman yazmıyor.

15. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "Burası güzel bir yer ama ıssız." Cümlesindeki "ama" bağlacının kullanımıyla özdeş bir kullanım vardır?

- A) Kitabı alabilirsin ama okuyacaksınız.
B) Çok gayret etti ama olmadı.
C) Az ama çok az yemeye çalış.
D) Buraya geleceksin ama tek başına.

16. "yalnız" kelimesi aşağıdaki cümlelerin hangisinde edat görevinde kullanılmıştır?

- A) Onun, evde yalnız olduğunu öğrenince şaşırđım.
B) İhtiyar uzun zamandan beri yalnız yaşıyordu.
C) Size yardım ederim yalnız siz de bana yardım edeceksiniz.
D) Köylüler yalnız onun söylediklerini dinler.

Cevaplar: 1.C 2.D 3.A 4.D 5.B 6.B 7.D 8.C 9.B
10.A 11.D 12.B 13.C 14.A 15.B 16.D